

A párválasztás szempontjai

Herczog Mária

Megpróbálok néhány új gondolatot felvetni.

Nem fogok megrendítő újdonságokkal szolgálni, de igyekszem felvillantani azokat a szempontokat, amelyek szinte mindenki számára gondot okoznak, amikor a saját párválasztásáról vagy a környezetében tapasztaltakról elmélkedik. Olykor felvetődik a kérdés, hogy van-e egyetlen helyes út, illetve ki miért választ úgy, ahogyan választ, vagy végül miért dönt másképpen.

Nálunk is élnek azok a hagyományok, amelyek különböző kultúrákban évszázadokig, évezredekig meghatározták a párválasztással kapcsolatos elveket és gyakorlatokat.

Ha végiggondoljuk a korlátozó elveket, akkor nyilvánvalóvá válik: nagyon logikus a gondolatmenet, miszerint ha biztosak a keretek és a szabályok, nem lehetnek eltérő szempontok, hiszen mindenkinek ki van jelölve az útja.

Az archaikus társadalmakban a tradicionális párválasztás kötelező szempontjait mindenki ismerte. Evidens volt a földrajzi korlátozás, a társadalmi vagy a vallási meghatározottság, illetve sok formai és tartalmi szempont egyaránt. A kisközösségeknek ebben a tekintetben meghatározó szerepük volt. A hagyományok, szokások betartása nagyon sok előnnyel is járt. Biztonságot adott, mert mindenki pontosan tudta, rá milyen szabályok vonatkoznak. Ugyanakkor azok számára, akiknek ez nem felelt meg, rettenetes korlátokat jelentett. Tudjuk a szépirodalmi alkotásokból, néprajzi és történeti kutatásokból, valamint a legújabb szociológiai felmérésekből és antropológiai vizsgálatokból, hogy az eltérő érdekek milyen sok belső feszültséget teremtettek a közösségen belül. Ki kellett tagadni, meg kellett semmisíteni azt, aki nem volt hajlandó betartani a társadalmi szokásokat. Ez mindkét felet érintette. Nemcsak az egyén veresége, tragédiája okán, hanem a közösségre gyakorolt hatás szempontjából is.

A közösség minden erővel megpróbálta védeni szokásait, hiszen ezek megszegése bomlasztóan hat. Ha egyszer van kivétel, akkor többször is lehet. A máság elfogadása veszélyezteti a kialakult kereteket. Itt az egyéni érdek alárendelt a közösség érdekeivel szemben. Történelmi koroktól függően aszerint, hogy

mennyire szigorúak a keretek, illetve mennyire van mód mobilitásra, az egyén vagy elveszett, vagy saját életével próbálta demonstrálni újabb lehetőségek létjogosultságát.

Érdemes végiggondolni, hogy a közösségnek milyen érdeke fűződött ahhoz, hogy ezeket a nagyon szigorú kereteket fenntartsa. Az egyik legfontosabb szempont az volt, hogy a család kiszámítható és megbízható módon működjön és – ez furcsán hangzik, de valójában így van – szolgáltatást nyújtson a közösségnek. Az egyik legfontosabb dolog, amit a család szolgáltat, a változatlanság. Ha egyszer a felek eldöntötték, akkor addig élnek együtt – boldogan vagy sem –, míg *ásó, kapa, nagyharang* el nem választja őket. Aki egyszer már megházasodott, azzal többé nem volt gond. Tudni lehetett, hogyan fognak történni a dolgok a jövőben.

Az elmúlt néhány évtizedet leszámítva, Magyarországon is voltak elvárások a tekintetben, hogy hány évesen, milyen körülmények között illet meg házasodni, és ismertek voltak az udvarlás keretei, stációi is.

Mennyire voltak őszinték ezek a keretek? A közösség megkövetelte, hogy a dolgok formailag szabályosan történjenek, ám valójában elnézett a kivételek felett. A magyar paraszti kultúrát tekintve például, a „szűz” leányok gyakran domborodó pocakkal álltak az oltár elé. Mindenkinek úgy kellett tennie, mintha minden rendben lenne a közösségi szabályok szempontjából. Ez az egyik legfontosabb kérdés, amit mindenkinek végig kell gondolnia a saját és közössége életében. Ha vannak szabályok, és fontosnak tartjuk, hogy ezek a rigid keretek működjenek, akkor mit kell kezdeni azokkal az összekacsintásokkal, hamisságokkal, amelyekre egyébként már kora gyerekkortól szocializálnak minket? Ez a jelenség a mai világban sem ritka; létezik az összekacsintás, kölcsönös tudomásul vétel, elnézés. (Van egy adott szabály, és mi úgy csinálunk, mintha betartanánk, miközben nem tartjuk be.)

A közösségnek nagyon erős érdeke fűződött ahhoz, hogy a családi kapcsolatok stabilak legyenek, az utódnemzés érdekében. A reprodukció ma is központi kérdés: a politikusok gyakran úgy gondolják, a családnak az a dolga, hogy minél több gyereket hozzon a világra és neveljen föl azért, hogy a későbbi munkaerő és a nyugdíjalaphoz való hozzájárulás biztosítva legyen. A szociálpolitikusok hiába ágálnak a közösségi érdekeknek e klasszikusan téves felfogása ellen, gazdasági szempontból a családok csak arra kellenek, hogy a közösségnek „konyhakész” gyerekeket szolgáltatassanak. Ez a szemlélet kételyeket ébreszt a tekintetben is, hogy az egyén illetve a család szerepe vajon mennyire fontos, illetve mennyire számít, hogy a család tagjai mint egyének jól vannak-e egyébként.

Európában és a fejlett országokban fontos kérdés a családi gazdaság. A 19. század közepéig a családnak nemcsak reprodukciós szerepe volt – melyen túlmenően jelentős szerepet játszott felmenői időkori ellátásában is –, hanem a gazdaságban betöltött szerepe szerint mint termelő egység, illetve mint fogyasztási egység is megjelent. Az ipari forradalom utáni időszakig jól felmérhető és tervezhető, hogy a családok szolgáltatták a gazdaság működéséhez szükséges feltételeket. A biztonságos családi rendszerben számítani lehetett arra, hogy négy-öt generáción keresztül a gyerek az apja foglalkozását választja vagy ugyanazt a mezőgazdasági ágat műveli majd. Ez gazdasági stabilitást jelentett a társadalom számára.

Gyerekvédelmi szempontból is nagy jelentősége volt ennek. Fantasztikus előnyt jelent, ha a gyermek látja az apját vagy az anyját munka közben, és szinte öntudatlanul sajátítja el az általuk űzött tevékenységet. Ez egészen másfajta ismereteket jelent, mint amikor a középiskolában vagy az ipari tanuló iskolában, mesterséges körülmények között próbálják meg elsajátítani a gyerekekkel a szakma fortélyait. Napjainkban ez már csak álom. Nagyon nehéz volna családi körülmények között megtanítani a gyerekeknek például az űrhajózási technikát.

Ami a család egyéb funkcióit illeti, ki kell hangsúlyozni a szolidaritást, az egymásról való gondoskodást és az egymásrautaltságot. Napjaink égető problémája, hogy a kiterjedt rokonsági, családi rendszer, ami nagyon sok évszázadon keresztül biztonságot nyújtott – az összes rigiditásából eredő hátrányával együtt – megszűnt, és nincs helyette új szolidaritási, ún. szociális háló, amely a nukleáris családokat, az egyszülős családokat, a gyerekeket megvédené a kiszolgáltatott helyzettől. Ma, ha az édesanya vagy az édesapa nem elérhető – fizikai vagy

lelki értelemben egyaránt –, akkor nincs kihez fordulni. Szemben a korábbi, kiterjedt családi struktúrával, amelynek tagjai ugyanazt az értékrendet vallották, ugyanazon normák alapján gondolkodtak és éltek. A felnőtt tudta, hogy ha ő éppen nem tud törődni a gyerekével, van, aki addig is figyel rá.

Ezzel kapcsolatban nagyon izgalmas megfigyelést tett egy anyai ágon afrikai, apai ágon brit származású angol újságíró. Mi a különbség a gyerekekre való odafigyelés és a róluk való gondoskodás tekintetében az európai és az afrikai családok között? Az illető részt vett egy

multikulturális esküvőn. Arra lett figyelmes, hogy az angolszász mamák állandóan követték a szemükkel a saját rohangáló gyereküket. Ha valami baj történt velük, utánuk mentek, és igyekeztek nekik segíteni. Ezzel szemben az afrikai anyukák mindig a közelükben levő összes gyereket figyelték, függetlenül attól, hogy az övék közöttük volt-e vagy sem. Ha bármelyiknek valamilyen kielégíthetetlen szükséglete támadt, azt a gyereket ellátták. Így joggal bízhattak abban, hogy a sokadalom egy másik pontján az ő gyerekükről is gondoskodik valaki. Szemantikai és tartalmi szempontból is fontos, hogy csak a saját gyerekük érdekes-e, csak az ő jólléte fontos-e, vagy annak a közösségnek minden tagjáé, amelyben élnek. Tehát, tudunk-e egymásra figyelni, felelősséget vállalni és megosztani?

A 20. század második feléig nagyon kevés olyan társadalmi szolgáltatás létezett, amelyet ma természetesnek találunk. Napjainkban Magyarországon komoly politikai feszültséghez vezet az a feladat, hogy a klasszikusnak tűnő – és az emberek úgy érzik, öröktől meglévő – szociális szolgáltatásokat anyagi okokból szűkíteni kell. Mindenki fölhördül, mert elsősorban Európában, úgy tűnik, mintha az állam és a kormányzat mindig is nyújtotta volna ezeket a szolgáltatásokat. Holott korábban a betegekről, idősekről való gondoskodás, a gyerekek napközbeni ellátása kisközösségi, családi feladatok voltak.

Mi váltotta ki azokat a változásokat, amelyek ma olyan nyugtalanítóan hatnak, és mi gyorsította föl az életet szinte az elviselhetetlenségig sokak számára? Részben az ipari forradalmak és azok következményei.

A mobilitás annyira felgyorsult, hogy a kultúrához kötődő keretek föllazultak. Ennek okai a városiasodás, a költözések, a vegyes házasságok, a nagy társadalmi változások, valamint a liberalizmus eszméje. Az emberek, akik évszázadokig vagy generációkon keresztül ugyanabban a környezetben és normák között éltek, azzal szembesültek, hogy teljesen másképp is lehet élni. A rigiditás csökkent, a választási lehetőségek száma nőtt. Ez fokozatosan ment végbe, és mára úgy tűnik, hogy mindent lehet.

A várható élettartam megnövekedett. A fertőző betegségek gyógyításával a hihetetlenül magas csecsemőhalandóság a 20. század fordulójára számottevően csökkent. A gyerekek rendkívül felértékelődtek, hiszen kevesebb gyermek született. A megszületettek életben maradtak, de ugyanakkor a velük kapcsolatos elvárások megnöttek. A szülők már a 19. század második felében azzal szembesültek, hogy a gyerekeknek a közoktatásban kötelezően részt kell venniük. A gyerekszám csökkenése a gyerekek egészen másfajta státusát eredményezte a családban. Mindez alapvetően meghatározta az egyéni, a családi és közösségi felelősség- és szerepvállalás alakulását. Az iparosodás és a mobilitás követke-

tében egyre nagyobb szükség volt arra, hogy a mind több házon kívül munkát vállaló családtag távollétét ellensúlyozandó, a gyerekek napközbeni ellátásban részesüljenek. Az ellátást nyújtók pedig az esetek egyre növekvő hányadában nem a családtagok voltak. Így a gyerekek találkoztak egy új értékrenddel, egy intézménnyel, egy másfajta nevelési kultúrával és persze sok másféle gyerekkel.

A 20. század második fele drámai változásokat hozott az egyéni- és a szabadságjogok tekintetében is. A szabad választás rendkívüli módon felértékelődött. Az elmúlt évtizedekben az egyén személyes boldogulását, az egyén önkifejezését üdvözlő irányzatoknak vagyunk tanúi. Ez a folyamat a hatvanas évekkel indult, jelentős hatást gyakorolt rá a feminizmus, a '68-as diáklázadások és nagyon sok egymást erősítő, szinergikus történés az elmúlt fél évszázadban. Mindennek eredménye a nagymértékű individualizmus, amely még azoknak is gondot okoz, akik egyébként úgy érzik, hogy ők a tökéletes önmegvalósítás állapotában leledzenek.

A gazdasági és társadalmi folyamatokkal párhuzamosan még valami megváltoztatta a párválasztás jellegét: a szerelmi házasság felértékelődése. A szabad választás alapja a szerelem lett – s ez meglehetősen új dolog. Méghozzá olyan szerelem, amelytől azt várják, hogy örökké tartson és azonos hőfokon égjen. Ha mégis elmúlna, akkor azonnal legyen egy másik ilyen „örökké tartó” szerelem. Ez a gondolkodásmód nagyon különbözik attól a kötött formától, amelyben, ha egyszer kimondták az összetartozás tényét – ráadásul nem is feltétlenül saját

elhatározásból –, akkor az valóban mindhalálíg szólt, hacsak meg nem özvegyült vagy el nem szökött valaki.

A szerelmi házasság „divatjának” nyilvánvaló következménye a válás, annak összes konzekvenciájával együtt.

Ez két fontos csoport megerősödéséhez járult hozzá. Az egyik kisebbség a nőké, akik csak érdekérvényesítő szempontból számítanak kisebbségnek, számosságukat tekintve nem.

A feminista mozgalom, a női *empowerment* megerősödése lehetőséget adott arra, hogy a nők ne váljanak kiszolgáltatottá.

A másik csoport a gyerekeké. A gyerekjogoknak és a gyerekeknek, a *participáció* szempontjából is fontos a megjelenése. Véleményük lehet, képviselhetik saját érdekeiket, illetve ha nem képesek erre, akkor valaki képviselheti azokat helyettük. Ez a teljes családi dinamikát megváltoztatta. A családi szerepmegosztás és a családi dinamika változása hihetetlenül fájdalmas dolog, ha nem sikerül

úgy megélni a folyamatot, hogy közben újra tudjuk definiálni a szerepeket és meg tudjunk állapodni bizonyos *modus vivendiben*. Súlyos érdekkonfliktusokba keveredtek az egyének, a családok és a közösségek, és ezt az elmúlt 50-60 évben nagyon kevés sikerült feldolgozni.

Mi lett mindennek a következménye? Nagyon magas a válási és az újraraházasodási arány. A válási arány az előbb elmondottakból következik, az újraraházasodási szám pedig abból, hogy az emberek nem adják fel. Nem azt gondolják, hogy rossz az intézmény, rossz a forma, hanem hogy nem találták meg az igazit, ezért újra próbálkoznak. Ebből is logikusan következik a csökkenő gyerekszám, de e mögött más okok is meghúzódnak. Magyarországon sem az alacsony szociális juttatás miatt nem születnek gyerekek. Ha tízszeresére emelnék a családi pótlékot, akkor is meggondolnák az emberek, hogy újabb gyerekeket hozzanak-e a világra. Nagymértékben megnőtt a szülő felelőssége – elsősorban a magárahagyottság miatt, másrészt a gyerekneveléssel kapcsolatos fokozott elvárások miatt – így nagyon kevesen vállalnak gyereket. Másrészt nagyon fölértékelődött az egyéni érdekérvényesítés, a boldogság keresése, bármit is jelentsen ez, és azt a fajta önfeláldozást és életre szóló elkötelezettséget, amit egy gyerek fölnevelése jelent, az emberek éppen felelőségük tudatában nem vállalják. Nem azért, mert felelőtlenek és önzők, hanem éppen azért, mert úgy ítélik meg, hogy felelőséggel nem tudnak erre vállalkozni.

Meg kell vizsgálni a társadalmassított nevelést is. A gyerekek már egészen kicsi kortól professzionális közösségekbe kerülnek, segítők által működtetett intéz-

ményekbe. A bölcsőde, óvoda, iskola, napközi teljesen megváltozott környezetet jelent. A szülőktől egészen eltérő életformát, értékrendet tanít az az intézmény, ahol a kisgyerekek általában több időt tölt el, mint a szüleivel, az ébrenlét óráit tekintve.

A *gyes* és a *gyed* hatása és jelentése nagyon izgalmas és jelentős kérdés. A *gyes* alapüzenete az 1967-es bevezetésekor az volt, hogy komolyan vesszük a pszichológusok által mondottakat,

mely szerint a gyerekek az első három évben a biztonságos kötődés kialakulása miatt az elsődleges gondozóval, lehetőség szerint az anyjával való intenzív együttlétre és a vele kialakuló biztonságos érzelmi kapcsolatra van szüksége.

Sajnálatos módon azonban a *gyes* bevezetésének a valódi oka nem ez volt, hanem a gazdaság intenzifikálása, a '68-as gazdasági mechanizmus. Nagyon olcsó módon akartak megszabadulni a képzetlen női munkaerőtől, amely így sokkal kevesebbe került, otthon maradt, és nem lett a szocializmusban elképzelhetetlen munkanélküliség áldozata. Így megmaradt a teljes foglalkoztatás. Azon kívül – ez ma is így van – a bölcsőde a legdrágább gyerekgondozási forma, mert nagyon szigorú előírások vonatkoznak rá. Emiatt is sokkal olcsóbb volt fizetni az anyukákat, hogy maradjanak otthon, semmint újabb bölcsődei helyeket létrehozni.

2006-ban az Európai Unió a lisszaboni stratégia bevezetésével újra előveszi azt a gondolatot, hogy sokkal több nőnek kellene munkát vállalnia, ezért a gyerekek napközbeni gondozását újra ki kellene terjeszteni. Ezen kívül az idősebb korosztályokat is a munkaerőpiacon kívánja tartani, hiszen nagyon kevés a munkaerő Európában. Ezért ahhoz, hogy a nyugdíjak és a termelés biztosíthatók legyenek, nemcsak a fiatal nők részvétele, hanem az idősebbek minél későbbi nyugdíjazása is szükséges. Ez ismét fölveti a napközbeni ellátás iránti fokozott igényt, ami önmagában nem baj, csak nem szabadna se magunkat, se egymást becsapni a tekintetben, hogy melyik intézkedésnek mi a mögöttes oka.

Tehát ezek azok a keretek, modellek, amelyekben érdemes gondolkodni, amikor a párválasztásról van szó. Hogy szövetség-e vagy örökre szóló szerelem, ez nagy kérdés. És vajon mit jelent az, hogy örökre, mi a gyerekek érdeke, és jól mérjük-e fel a gyerekek érdekeit, akár együtt maradás, akár válás esetén? Mi a közösség valódi érdeke, az-e az érdeke, hogy formálisan megtartson bizonyos szokásokat, vagy az, hogy az emberek úgy érezzék, szabad akarataik és szabad döntésük van a saját életük tekintetében, amely döntés a közösség életét lehetőleg nem rombolja?

Mik azok az állami és közösségi szerepvállalások, amelyek minimálisan szükségesek – az illetéktelen beavatkozás veszélye nélkül – ahhoz, hogy a családok, bennük a gyerekek és az egyének, minél jobban ki tudják teljesíteni magukat, és minél inkább képesek legyenek egymásnak és a közösségnek segíteni? Ez egy nagyon-nagyon érzékeny egyensúly, ennek a mértéke sem megfelelő nálunk. Igen szélsőségesek az álláspontok: egyfelől az állam mindenből vonuljon ki, másrésztől azonnal vonuljon be, és nagyon sokszor ugyanaz a szakértő mondja mind a kettőt.

A másik kérdés, hogy honnan szerezhethetünk ismereteket, kompetenciát arra vonatkozóan, hogy kik vagyunk mi, miért döntünk úgy, ahogy döntünk, mit kezdünk a gyermekeinkkel. Nagyon kevés segítséget kapunk ma ehhez. Gyerekek és felnőttek számára is kevés a lehetőség, hogy értékelhető, jó minőségű

információkhoz és készségekhez jussanak. Ne szentenciákat okítsanak, vagy eleve elhatározott modelleket mutassanak, hanem egy biztonságos és elfogadó légkörű neveltetést, melynek eredményeképpen a gyerekek – a leendő felnőttek – bíznak majd a saját választásaikban.

Ez a legtöbb, amit adhatunk, aztán majd ők eldöntik, hogy mi a legjobb nekik. Erre azért van szükség, mert ha a külső szabályozás szükségességét vizsgáljuk, arra kell hagyatkoznunk, hogy a gyerekek pontosan azokat a mintákat, értékeket és modelleket követik, amelyeket maguk körül látnak. A pszichológusok azt szokták mondani, hogy a gyerek a szülőnek a tünete. Vagyis, ha a gyerekkel baj van, diszfunkcionális a viselkedése, az a szülőről mond el sok mindent. Nemcsak a szülőről, a tágabb közösségről is. Ha egy gyerekkel az iskolában baj van, az a tanár vagy az iskola tünete is. A gyerek semmi mást nem csinál – és nyilván ezért bosszantja annyira a felnőtteket –, mint visszamutatja azt, amit tőlünk látott. Jó példa erre, amikor egy szülő vagy egy pedagógus ingerülten rászól a gyerekekre, hogy milyen csúnyán beszél, holott tíz perccel korábban éppen tőle hallhatott válogatott káromkodásokat, amikor mondjuk a jelzőlámpánál nem sikerült időben áthajtani.

Jó-e mindenkinek, ha egyfélét vagyunk, vagy egyfélét választunk? A gyerekek szabad választása akkor lehetséges, ha biztonságban élnek, valamint a szülő és az intézményrendszer követhető és követendő értékrendet mutat fel számukra. Ez esetben a gyerek bármit választ, biztosak lehetünk benne, hogy végső soron a maga számára legjobbat fogja választani. Ehhez el kell tudnunk őt engedni, mert ahogy mondani szokták, a gyerek vendég a háznál, nem a mienk, nem mi döntünk helyette, és nem determinálhatjuk az életét.

A pluralizmusnak nagyon sokféle nehézsége van. Ugyanúgy, mint a demokrácia, komplikált, lassú, állandóan egyeztetni kell, meg kell beszélni dolgokat, tekintetbe kell venni a másikat, tolerálni kell a másságot. Ettől színes és izgalmas az életünk. Nem hiszem, hogy nagyon boldog világ lenne az, ahol mindig csak egyfélét lehet tenni, és erről az egyféléről is a fejünk felett döntenének mégoly kompetens és felhatalmazott személyek vagy intézmények.

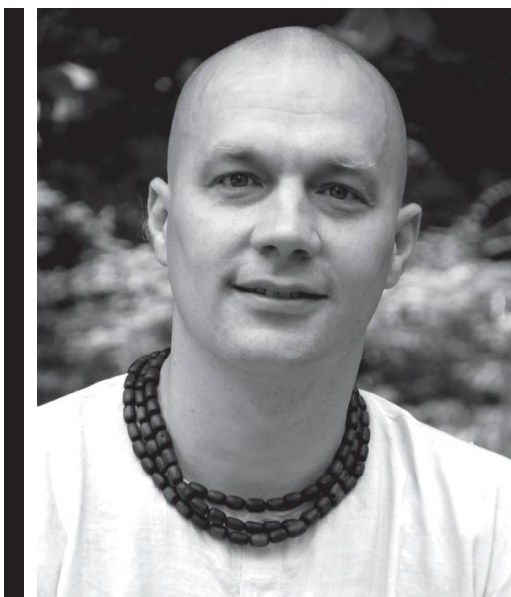
A közösségi támaszokról röviden beszéltem, bár nagyon fontosnak tartom azokat. Meggyőződésem, hogy ha valami megmentheti a világot – ha szabad ilyen nagy szavakat használnom –, akkor az a kisközösségek megerősödése. Ha az emberek biztonsággal hagyatkozhatnak arra a közösségre, amelyben élnek, amelytől segítséget, támaszt kapnak baj esetén, és amely elfogadja őket. Ezen felül nem kell maradéktalanul megfelelni az elvárásoknak. Őket magukat nem ítélik meg és el, hanem a közösség tagjaiként fogadják el. Lehetnek jobb és

rosszabb periódusok, de a közösség segítséget nyújt és rendelkezésre áll, mint egy jó családtag, egy barát.

Nem kellene visszamenni a kezdetekhez, és nem kellene archaikus társadalmat előállítani. Ezek az álmok egy idilli archaikus képet vetítenek elénk. Ha megvizsgál-nánk, hogy az elmúlt évszázadok, évezredek valóban olyan idilliek

voltak-e, akkor szomorúan kellene tapasztalnunk, hogy ez illúzió. Azok festenek ilyen képet, akik azt szeretnék üzeni, hogy annak idején a családok tíz gyerekkel, a földes szobában milyen boldogok voltak, szegényen, de tisztán. Nem érdemes ezt az archaizáló illúziót elővenni, és azt állítani, hogy bezzeg akkor az emberek jól és boldogan éltek. Biztos, hogy az a helyzet sokkal több biztonságot jelentett, ugyanakkor a keretek és a korlátok igencsak feszítették az elődeinket. Szerencsénkre vagy pechünkre nem voltak akkor pszichológusok vagy szociológusok, akiktől reális információink lehetnének arról, hogy az emberek akkor tényleg boldogok voltak-e. Azt gondolom, nekünk itt és ma kell jó válaszokat találnunk arra, hogy a párválasztásban vagy az életünk más területein hogyan lehet emberi életet élni úgy, hogy közben tekintettel vagyunk másokra is.

Tóth-Soma László
(Gaura Kṛṣṇa dāsa)
vallásfilozófus

1991-ben végzett a Szegedi Tudományegyetem biológia–kémia szakán. Pályáját biológusként és természetfilozófusként kezdte, majd érdeklődése a keleti filozófiák és szemléletmód felé fordult. Közel hat évet töltött el Indiában. 1998-tól a kalkuttai Rabindra Bharati Egyetemen hindu vallásfilozófiát és védikus pszichológiát tanult, s ugyanitt 2003-ban filozófiai doktorátust (PhD) szerzett.

Jelenleg a Bhaktivedanta Hittudományi Főiskola docense és rektorhelyettese, ahol hindu illetve vaiṣṇava vallásfilozófiát és szentíráselemzést tanít. Számos könyvet publikált, ismeretterjesztő filmeket készített, és gyakran tart előadásokat az ország különböző felsőoktatási intézményeiben.